

Kemikaaliviisaat julkiset hankinnat

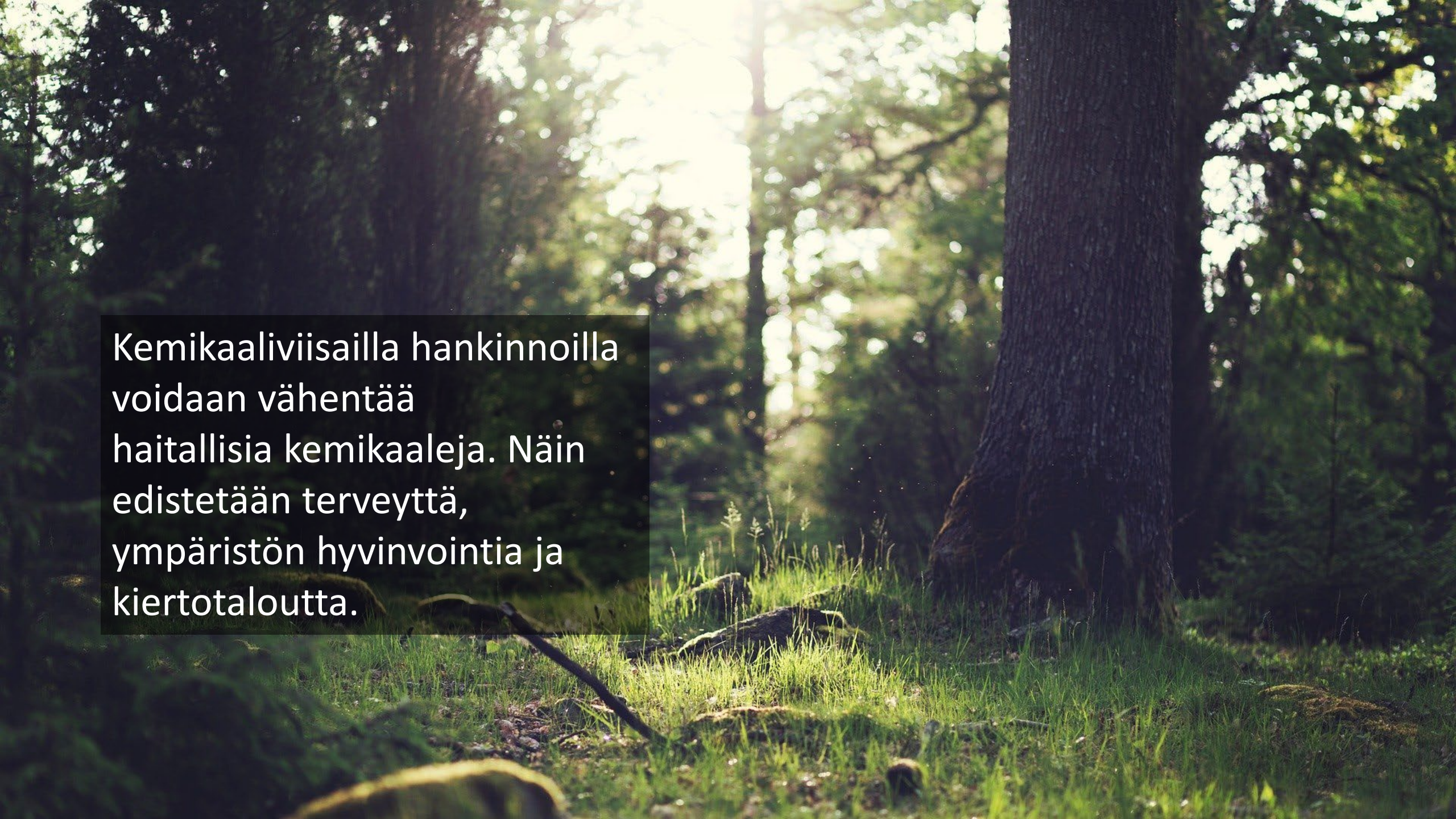

NONHAZCITY

”Julkinen sektori hankkii **tavaroita ja palveluja vuosittain noin 35 miljardilla** eurolla. Määrä on noin **17 prosenttia bruttokansantuotteesta**. Julkisella sektorilla onkin sekä mahdollisuus että velvollisuus käyttää tätä valtavaa ostovoimaansa viisaasti tekemällä kestäviä ja vaikuttavia hankintoja.”

Motiva 2020

Kemikaaliviisaila hankinnoilla
voidaan vähentää
haitallisia kemikaaleja. Näin
edistetään terveyttä,
ympäristön hyvinvointia ja
kiertotaloutta.

Sisältö

- Miksi haitalliset aineet kannattaa huomioda ja hankintavaiheessa?
- Miten hankintalaki suhtautuu kestäviin julkisiin hankintoihin?
- Millaisia työkaluja on kemikaalien huomioimiseen hankinnoissa?
 - Ympäristömerkit
 - Kemikaalikriteerit
 - Markkinavuoropuhelu

Haitalliset aineet tuotteissa haittaavat kiertotaloutta

- Jätteen ja sivuvirtojen hyödyntäminen on osa kiertotaloutta
- Jätteen hyödyntämiseen uusiomateriaalina voi liittyä riski haitallisten aineiden siirtymisestä uusiin tuotteisiin
- Kestävässä kiertotaloudessa on hallittava myös aineet, jotka antavat tuotteille haluttuja ominaisuuksia, mutta väärässä paikassa vaikeuttavat tuotteiden uudelleenkäyttöä ja kierrätystä
- Haitallisia aineita sisältävien tuotteiden elinkaari voi olla pitkä ja jätteen päädyttyään kiellettyjä kemikaaleja löytyy kierrätysvirroista
- Tällaisten aineiden havaitseminen tai poistaminen voi olla kallista, mikä on ongelmallista erityisesti pienille kierrätysyrityksille.

Haitalliset aineet tuotteissa haittaavat kiertotaloutta

- Haitalliset aineet kannattaa huomioida jo materiaaleja/tuotteita hankittaessa → eivät joudu materiaalien kanssa kiertoon
- Kemikaaliviisaila hankinnoilla voidaan vaikuttaa markkinoihin ja edistää tuotteiden saatavuutta sekä tukea kestävämpää kuluttamista.

Mitä laki sanoo?

- EU:n hankintadirektiivi 2014 mahdollistaa ympäristönäkökulmien huomioimisen.
- Ympäristöä ja haitallisia aineita koskevat vaatimukset ovat yhdenvertaisia muiden vaatimusten kanssa. Sille, miten paljon ympäristöominaisuuksia voidaan painottaa suhteessa kustannuksiin tai hintaan, ei ole asetettu ylärajaa.
- Hankinnalle asetettavat vaatimukset voivat liittyä tuotantoprosessiin. Voidaan esimerkiksi edellyttää, ettei tuotteen valmistuksessa ole käytetty myrkyllisiä kemikaaleja.
- Ympäristöä ja haitallisia aineita koskevat vaatimukset voivat olla ehdottomia tai niistä voidaan antaa lisäpisteitä.

Kestävät julkiset hankinnat

- Ympäristöä säästävät julkiset hankinnat määritellään prosessiksi, jonka avulla viranomaiset hankkivat sellaisia tavaroita, palveluja ja työsuorituksia, **joiden ympäristövaikutukset ovat koko niiden elinkaaren ajan pienemmät** kuin samaa ensisijaista tarkoitusta varten muulla tavoin hankittavien tavaroiden, palvelujen ja työsuoritusten.
- Kestävien julkisten hankintojen lähtökohta on alentaa hankinnan ympäristövaikutuksia, mutta niillä saavutetaan niin sosiaalisia kuin taloudellisiakin hyötyjä.
- Kestävät julkiset hankinnat osoittavat julkisen sektorin omistautumista ympäristönsuojeluun sekä kestäväan kulutukseen ja tuotantoon. Lisäksi ne lisäävät tietoisuutta tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutuksista ja edistävät vihreää teknologiaa.

Kemikaalien huomioiminen hankinnoissa: työkaluja

- Ympäristömerkit
- Kemikaalikriteerit
- Markkinavuoropuhelu

YMPÄRISTÖMERKIT

Ympäristömerkin luotettavuus

- Luotettavalla ympäristömerkillä tarkoitetaan **tyypin 1 ympäristömerkkejä**.
- Merkille asetetut vaatimukset koskevat ainoastaan perusteita, jotka liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat hankinnan kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittelymiseen.
- Merkille asetetut vaatimukset perustuvat puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin.
- Merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon viranomaiset, kuluttajat, työmarkkinaosapuolet, valmistajat, kaupan edustajat ja valtioista riippumattomat organisaatiot sekä muut asiaankuuluvat sidosryhmät voivat osallistua.
- Kaikkien yritysten, joiden tuotteet täyttävät vaatimukset, on mahdollista saada merkki.
- Merkille asetetut vaatimukset laatii kolmas osapuoli, johon merkkiä hakeva toimittaja ei voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa.

Luotettavat ympäristömerkit

- Suomen ja Pohjoismaiden tunnetuin ympäristömerkki
- Noin 60 eri tuote ja palveluryhmää

<https://joutsenmerkki.fi/>

- Maailman kansainvälinen ympäristömerkki; käytössä ETA-maissa, tunnetaan laajalla alueella (EU/ETA), paikoin muuallakin
- 27 eri tuoteryhmää
- suomalaisia luvanhaltijoita 16

<http://eu-ymparistomerkki.fi/>

Ympäristömerkit

- Luotettava ympäristömerkki on takuu siitä, että tuote tai palvelu on tiukkojen ympäristövaatimusten mukainen.
- Ympäristömerkin edellyttäminen on helppo tapa huomioda ympäristönäkökohdat julkisessa hankinnassa, sillä hankintayksikön ei tarvitse itse valvoa, täyttääkö tuote tai palvelu ympäristömerkin saamiselle asetetut kriteerit. Hankintayksikkö tarkastaa ainoastaan, että tuotteelle tai palvelulle on myönnetty ympäristömerkki.

A blue plastic bucket is filled with various cleaning supplies. Inside the bucket, there are several spray bottles of different colors (yellow, white, red, pink) and shapes. A pair of orange rubber gloves is draped over the side of the bucket, and a light green microfiber cloth is also hanging over the edge. The background is a blurred indoor setting with warm lighting.

KEMIKAALIKRITEERIT

Kemikaalikriteerit

- Monet tarjolla olevista ympäristökriteereistä ottavat muiden ympäristönäkökulmien lisäksi myös haitalliset aineet huomioon.
- Ympäristökriteerien mukaan ottaminen tarjouspyyntöön on yksi tapa vähentää hankittavassa tuotteessa tai palvelussa esiintyviä haitallisia aineita.
- Valmiita ympäristökriteereitä
 - [Motiva](#)
 - [Euroopan komissio \(EU GPP –kriteerit\)](#)
 - [Ruotsin kansallisen hankintaviranomaisen kriteerit](#)
 - [KIENO:n Sairaanhoidopiirien hankinnat –kehittäjäryhmän kriteerit](#)

EU:n GPP-kriteerit

Cleaning products and services

- [Technical background report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2018)

bg cs es da de et el en fr
fi it lt lv hr hu mt nl pl pt ro sk sl sv

Computer and monitors

- [Technical Background Report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2016 – currently under revision)

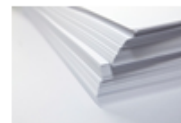
bg cs es da de et el en fr fi it lt lv hr
hu mt nl pl pt ro sk sl sv

Copying and graphic paper

- [Technical background report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2008)

bg cs es da de et el en fr it lt lv hu mt
nl pl pt ro sk sl fi sv

NEW Data centres, server rooms and cloud services

- [Technical background report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2020)

de en es fr it pl

Electrical and Electronic Equipment used in the Health Care Sector

- [Technical Background Report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2014)

bg cs es da de et el en fr hr it lt lv hu
mt nl pl pt ro sk sl fi sv

Electricity

- [Technical background report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2012)

bg cs es da de et el en fr
it lt lv hu mt nl pl pt ro sk sl fi sv

Food Catering services and vending machines

- [Technical Background Report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2019)

bg cs es da de et el fr it lt lv hr hu mt
nl pl pt ro sk sl fi sv

Furniture

- [Technical background report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2017)

bg cs es da de et el en fr
it lt lv hu mt nl pl pt ro
sk sl fi sv

NEW Imaging Equipment, consumables, and print services

- [EU GPP criteria](#) (published in 2020)

en

Office Building Design, Construction and Management

- [Technical Background Report](#)
- [EU GPP criteria](#) (published in 2016)
- [Procurement practice guidance document](#)

bg cs es da de et el en fr it lt lv hr hu
mt nl pl pt ro sk sl fi sv

Select product area

Click the plus sign to display the product groups of the area or on the text to learn more about the area.

+ IT and Telecom

+ Building and property

+ Cleaning and chemicals

+ Vehicles and transport

+ Office and textiles

+ Food

+ Nursing and care

+ Toxic-free preschool

+ Labour law requirements

Sairaanhoitopiirien hankinnat –kehittäjäryhmän kriteerit

A. Terveystenhoito ja hoitotarvikkeet

Henkilöhygienian tuotteet
Kuvantamisen laitteet
Laboratoriokemikaalit ja -laitteet
Laboratoriokylmälaitteet
Lääkintälaitteet
Metalliset hoitotarvikkeet
Muoviset hoitotarvikkeet
Sairaalakalusteet
Suojaus- ja sidontatarvikkeet
Tekstiilituotteet
Välinehuoltolaitteet

B. Toimistotarvikkeet ja -palvelut

Kopio- ja painopaperi
Matkapuhelimet, laskimet, sanelimet
Painatuspalvelut
Tietotekniikkalaitteet

C. Liikenne ja liikkuminen

Henkilöautot ja kevyet hyötyajoneuvot
Henkilökuljetuspalvelut
Huoltoasematuotteet ja polttoaineet
Tavarankuljetuspalvelut
Työkoneet

D. Kiinteistöt ja kunnossapito, laitteet ja kalusteet

Huonekalut
Jätehuoltopalvelut
Pehmo- ja talouspaperit
Puhdistuspalvelut
Puhdistustuotteet
Suurkeittiökalusteet
Sähköiset lisälämmittimet
Valonlähteet ja valaisimet

E. Elintarvikkeet

Astiat ja taloustarvikkeet
Elintarvikkeet

<https://www.hankintakeino.fi/fi/vaikuttavat-ja-vastuulliset-sairaanhoitopiirien-hankinnat-kehittajaryhma>

MARKKINAVUOROPUHELU

Markkinavuoropuhelu

- EU:n hankintadirektiivi tukee ja kannustaa hankkijaa tekemään yhteistyötä yritysten kanssa.
- Hankkijan voi olla haasteellista tietää, mitä haitallisia aineita kilpailutettavat tuotteet ja palvelut voivat sisältää.
- Markkinat muuttuvat ja tuotekehitys etenee. Ajantasainen tieto yrityksissä ja alalla.
- Vuoropuhelu auttaa määrittämään oikean vaatimustason (tähdätään tarpeeksi ylös).
- Vuoropuhelussa kannattaa myös keskustella kriteerien todentamisesta.

Kiitos!

